RAADSINFORMATIEDOCUMENT GEMEENTE WATERLAND

Raadsnummer	**:** 176-534
Zaaknummer	**:** 136788
Onderwerp	**:** 9e wijzigingsvoorstel gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond
Portefeuillehouder	**:** Marian van der Weele
Contact via	**:** Team Duurzaamheid
Datum	**:** 7 april 2026

Kennisnemen van
de analyse met een nadere beoordeling over de gevolgen van het 9e wijzigingsvoorstel van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond op gemeente Waterland n.a.v. het besluit van de raad om de zienswijze over het 9e wijzigingsvoorstel aan te houden tot de volgende voorbereidende vergadering.

Inleiding
De Omgevingsdienst IJmond (ODIJmond) werkt sinds 2023 aan een traject gericht op het realiseren van een toekomstbestendige organisatie, evenals het voldoen aan de landelijke robuustheidseisen waaraan omgevingsdiensten per 1 april 2026 moeten voldoen. Onderdeel van het *Programma Toekomstbestendig ODIJmond* is de herijking van de governance.

De huidige governance sluit niet langer aan bij de bestaande situatie. Er is sprake van een ongelijke deelname van de deelnemers en de opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie, evenals de contractuele afspraken, zijn onvoldoende scherp om effectief te kunnen sturen op de realisatie van de opdracht. Het actualiseren van de gemeenschappelijke regeling (GR) heeft als doel scheefgroei in de financiering te voorkomen en een gelijk speelveld tussen de deelnemers te realiseren.

Aan het 9e wijzigingsvoorstel is een proces voorafgegaan waarbij alle deelnemers zijn betrokken via accounthoudersoverleggen en werk- en klankbordgroepen. Het concept is juridisch getoetst door een externe deskundige en autoriteit in Nederland op het gebied van gemeenschappelijke regelingen.

In het licht van het raadsbesluit om de zienswijze aan te houden ten behoeve van verdere inhoudelijke behandeling is een analyse met een nadere beoordeling over de gevolgen van het 9e wijzigingsvoorstel van de GR ODIJmond op de gemeente Waterland in onderhavig raadsinformatiedocument opgenomen. Uit de analyse kan overkoepelend worden geconcludeerd dat de positie van de gemeente Waterland niet ten negatieve verandert als gevolg van het 9e wijzigingsvoorstel.

Samenvatting analyse
Dit raadsinformatiedocument beoogt inzicht te geven in de belangrijkste wijzigingen in de nieuwe gemeenschappelijke regeling en de specifieke gevolgen daarvan voor de gemeente Waterland.

In bijlage 1 (Duiding van relevante wijzigingen in het negende wijzigingsvoorstel GR Omgevingsdienst IJmond en de gevolgen voor de gemeente Waterland) worden de wijzigingen in het 9e wijzigingsvoorstel van de gemeenschappelijke regeling uiteengezet die (mogelijke) consequenties hebben voor de gemeente Waterland. Tevens wordt per wijziging een duiding gegeven van de potentiële impact. Samengevat betreft het de volgende punten.

1. De stemverhoudingen in het Algemeen Bestuur worden herijkt op basis van het principe 'inspraak naar rato van inzet', waarbij zowel verplichte als facultatieve taken worden meegewogen. Ook zullen de gewogen stemverhoudingen standaard gaan gelden. Daarnaast worden besluiten in de huidige GR genomen bij gewone meerderheid van stemmen, terwijl in de nieuwe GR een tweederdemeerderheid is vereist. Op basis van de meest recente urenbegroting wijzigt het gewogen stemaandeel van de gemeente Waterland van 2,1% naar 3% in 2027. **Dit is ten opzichte van de huidige GR een verbetering voor de gemeente Waterland.**
2. Met de nieuwe indeling van het Dagelijks Bestuur wordt vertegenwoordiging van de deelregio waartoe de gemeente Waterland behoort geborgd. **Dit is ten opzichte van de huidige GR een verbetering voor de gemeente Waterland.**
3. De nieuwe GR vormt het uitgangspunt voor het vereenvoudigen en uniformeren van de huidige structuur van dienstverleningsovereenkomsten en contracten. Dit draagt bij aan meer overzicht, inzicht en sturingsmogelijkheden. Er wordt een herziene dienstverleningsovereenkomst opgesteld voor de gemeente Waterland, waarin aanvullende afspraken kunnen worden vastgelegd over wijzigingen in de dienstverlening en de informatievoorziening. Er blijft ruimte voor maatwerk. Ook is vastgelegd dat de deelnemers zullen betalen op basis van de daadwerkelijke tijdsinzet voor de taken. De gemeente zal dus alleen betalen voor de uren die de ODIJmond voor de gemeente Waterland heeft gemaakt. De dienstverleningsovereenkomst wordt elk jaar uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma voor de gemeente Waterland. **De overzichtelijke en stuurbare insteek van de nieuwe DVO-structuur is voor de gemeente Waterland ten opzichte van de huidige GR een verbetering.**
4. Voor wijzigingen in de dienstverlening of uittreding geldt het uitgangspunt 'wie breekt betaalt'. Hiermee wordt de gemeente beschermd tegen financiële gevolgen van keuzes van andere deelnemers. **Dit is voor de gemeente Waterland ten opzichte van de huidige GR een verbetering.** Via het Algemeen Bestuur heeft de gemeente inspraak over de uittreedsom van andere deelnemers. Als de gemeente zelf kiest voor vermindering van dienstverlening, is zij eveneens verantwoordelijk voor eventuele frictie- of uittreedkosten. Onze gemeente neemt momenteel nagenoeg geen facultatieve taken af. Voor de overige taken geldt op grond van de Omgevingswet dat de gemeente verplicht is deze door een omgevingsdienst te laten uitvoeren.
5. De gemeente heeft via representatie in het Algemeen Bestuur inspraak over toetreding van deelnemers en wijzigingen van de GR volgens het unanimiteitsprincipe. **Dit is gelijk aan de huidige situatie.**
6. Het aantal formele tussenrapportages over de begroting wordt teruggebracht van drie naar twee per jaar. Dit wordt opgevangen door maandelijkse urenrapportages, welke door de gemeente gebruikt zullen worden voor ambtelijke sturing en afstemming. **Dit is voor de gemeente Waterland een verbetering van de huidige situatie.**

7. In de nieuwe GR staat beschreven dat het Algemeen Bestuur kan besluiten een opdrachtgeversplatform in te richten, welke als doel heeft de samenwerking tussen de OD en de deelnemers te versterken. Hiermee zal de gemeente ambtelijk geïnformeerd worden over zaken die alle deelnemers aan gaan. **Dit is voor de gemeente Waterland ten opzichte van de huidige GR een verbetering.**
8. Ook in de nieuwe GR staat vastgelegd dat de jaarrekening en het jaarverslag ter kennisneming aangeboden worden aan de raad van de gemeente Waterland. Daarnaast zal in de jaarlijkse begroting inzicht gegeven wordt in de kosten in relatie tot de diensten en producten. Het vaststellen van de begroting kan pas plaatsvinden nadat de raad haar zienswijzen heeft kunnen indienen. **Dit is gelijk aan de huidige situatie.**
9. Bij het aangaan van leningen staan de betrokken deelnemers garant naar rato van de afgenomen taken en diensten (facultatieve en verplichte taken), in plaats van op basis van inwoneraantallen. Wanneer de gemeente Waterland betrokken is bij een lening, zal ze garant staan naar rato van de taken en diensten die ze afneemt. **Deze eerlijkere verdeling is voor de gemeente Waterland een verbetering ten opzichte van de huidige GR.**
10. De omvang van de algemene reserve wordt niet langer vastgelegd als een vast bedrag in de GR, maar wordt gebaseerd op een door het Algemeen Bestuur vast te stellen weerstandsratio. Hierdoor sluit de reserve beter aan bij actuele risico's en wordt bescherming geboden tegen financiële tegenvallers. **Dit is voor de gemeente Waterland een verbetering ten opzichte van de huidige GR.**
11. Het Algemeen Bestuur zal elke vier jaar het functioneren van de ODIJmond en de dienstverlening aan de deelnemers evalueren. **Dit is gelijk aan de huidige situatie.** Via representatie in het Algemeen Bestuur kan Waterland onderwerpen ter evaluatie aandragen.

Presentatie over *Programma Toekomstbestendig ODIJmond* en het herijkingstraject op 7 mei
Tijdens de beeldvormende vergadering van 7 mei a.s. zal de Omgevingsdienst IJmond een presentatie verzorgen over het *Programma Toekomstbestendig ODIJmond* en het herijkingstraject. Aansluitend is er gelegenheid tot het stellen van vragen en het verkrijgen van nadere toelichting.

Zienswijzeprocedure, zienswijzetermijn verstreken

De termijn van acht weken om zienswijzen in te dienen – en daarmee inhoudelijke inbreng - op het 9e wijzigingsvoorstel voor de deelnemende gemeenten is op 10 maart 2026 verstreken (artikel 51 lid 3 WGR). De raad van gemeente Waterland heeft in de besluitvormende vergadering van 5 maart besloten de zienswijze op het 9e wijzigingsvoorstel aan te houden, in afwachting van een nadere inhoudelijke behandeling. Dit betekent dat gemeente Waterland geen zienswijze heeft ingediend noch kan indienen. De zienswijzen van de andere deelnemende gemeenten hebben niet tot aanpassing van het 9e wijzigingsvoorstel geleid.

Na de zienswijzeprocedure volgt de instemmingsprocedure.

Instemmingsprocedure wijziging GR
Rond mei/juni 2026 vindt de instemmingsprocedure plaats. De colleges vragen de gemeenteraden/ provincie toestemming om in te kunnen stemmen met de wijziging van de GR. Voor wijziging van de GR is unanieme instemming van alle deelnemers vereist; instemming kan alleen gemotiveerd worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang (artikel 51 lid 4 WGR; 3:46 Awb). Als één van de raden of provinciale staten instemming onthoudt kan er geen gewijzigde GR worden vastgesteld tussen de deelnemers.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,





drs. E.G.H. Dijk MPM
gemeentesecretaris/algemeen directeur

drs. M.C. van der Weele
burgemeester

Bijlage(n):

1. Duiding van belangrijkste wijzigingen in het 9e wijzigingsvoorstel GR ODIJmond en de gevolgen voor de gemeente Waterland
2. Overzichtstabel belangrijkste veranderingen en gevolgen 9e wijzigingsvoorstel GR ODIJmond
3. 9e Wijzigingsvoorstel GR - was-wordt-tabel
4. 9e Wijzigingsvoorstel GR ODIJmond